

ПУБЛИЧНО ИЗЯВЛЕНИЕ

Държавният дълг във финансовите отчети по Международните стандарти за финансова отчетност (МСФО)

В резултат на последните събития с развитието на държавния дълг¹ и увеличаване интереса на пазарите към този въпрос, се засили вниманието към счетоводните практики на компаниите, чиито ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар и по-специално на финансовите институции по отношение на техните експозиции към суверенния дълг.

На 28 юли 2011 г. Европейският орган за ценни книжа и пазари (ESMA) издаде Изявление², в което се подчертава необходимостта от засилване на прозрачността и важността на прилагането на съответните МСФО. Освен това ESMA насърчава емитентите да предоставят в своите финансови отчети информацията относно експозициите им към държавния дълг по страни.

След тази дата, ESMA заедно с компетентните национални органи инициира дейност по констатиране на факти, свързани със счетоводното третиране на гръцкия държавен дълг в шестмесечните финансови отчети въз основа на представителна извадка на финансови институции, листнати на регулираните пазари на ЕС.

Последователното прилагане на МСФО, което покрива стандартите за оценка и оповестяване, е важно условие за правилното функциониране на финансовите пазари. ESMA публикува настоящото изявление, с цел да се насърчи съгласуваното прилагане на законодателството, свързано с ценните книжа и пазарите, и по-специално на МСФО. То се състои от два раздела:

- Раздел 1 разглежда счетоводни въпроси, свързани с държавния дълг в годишните финансови отчети по МСФО, към 31.12.2011 г. В раздела се набляга на елементите, които трябва да бъдат разглеждани от емитентите и техните одитори, във връзка с излагането на държавния дълг при предстоящото изготвянето на техните счетоводни отчети към края на текущата година.
- Раздел 2 представя становището на ESMA „Прилагане на счетоводните стандарти при експозиция към гръцки суверенен дълг – съображения във връзка с междинния финансов отчет по МСФО за отчетни периоди, приключващи към 30 юни 2011 г.” В становището се съдържа обобщение на резултатите от дейността по констатиране на факти, заедно с елементите, които трябва да бъдат взети под внимание от страна на емитентите и техните одитори, като част междинните финансови отчети по МСФО за периоди, приключващи на 30 юни 2011 г.

¹ Държавният дълг, в настоящото изявление, се отнася за издадените облигациите и предоставените заеми на централни и местни правителства и правителствени органи

² <http://www.esma.europa.eu/popup2.php?id=7685>

Въпреки че е трудно да се предскаже развитието на пазарите и обстоятелствата, които имат отношение към финансовите отчети за края на годината, вярваме, че становището на ESMA съдържа информация, отнасяща се до емитентите и техните одитори, която ще бъде взета под внимание при изготвянето на техните финансови отчети в края на текущата година.

Раздел 1: Счетоводни въпроси, свързани с държавния дълг в годишните финансови отчети по МСФО

ESMA обръща внимание върху необходимостта от прозрачност и значението на правилното и последователно прилагане на принципите за признаване, оценяване и оповестяване, залегнали в МСФО. Настоящият раздел не трябва да се разглежда като указание или препоръка, за това как да се прилагат МСФО, а по-скоро като оказване на помощ на емитентите при изготвянето на годишните им финансови отчети.

Емитенти, чиито ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар на ЕС и които имат съществени експозиции към държавен дълг, трябва да отчетат следните елементи като част от подготовката на годишните си финансови отчети по МСФО в края на годината:

Наличие на финансови активи, свързани с обезценка на държавен дълг

Оценката на обективните доказателства, че финансовият актив е обезценен, трябва да се основава на критериите в §59 на МСС 39 – *Финансови инструменти: признаване и оценяване*, например: финансови затруднения на длъжника, нарушаване на договора, предоставена на заемополучателя концесия, изчезване на активен пазар и намаляване на очакваните бъдещи парични потоци. МСС 39, §60 специално отбелязва, че подценяването на кредита само по себе си не е доказателство за обезценяване, нито е спад в справедливата цена на инструмента, въпреки че когато се разглежда заедно с друга налична информация може да бъде доказателство за обезценка. В допълнение, при оценка на събитие, свързано със съществуването на загуба, трябва също да се отчете фактът, че рискът от неизпълнение е свързан с длъжника, а не с конкретния финансов инструмент, издаден от него.

Ето защо ESMA подчертава, че емитентите трябва внимателно да анализират фактите и обстоятелствата към датата на отчитане. Те трябва да представят във финансовите отчети по МСФО всички съответни оповестявания, свързани с критериите, използвани при оценката на наличието на обективни доказателства за обезценка на финансовите активи, както и да разкрият всички предположения и съмнения по отношение на въздействието върху оценявани в бъдеще парични потоци.

Измерване на финансови активи, свързани с експозиции към държавен дълг

ESMA напомня на емитентите принципите за оценяване съгласно МСС 39 по отношение на различните категории за отчитане на финансови активи, както следва:

— За финансови активи, класифицирани като държани до падеж или кредити и вземания:

Държавен дълг, класифициран като държан до падеж или кредити и вземания се оценяват по амортизационна стойност, като се използва методът на ефективния лихвен процент. Ако има обективни доказателства, че активите са обезценени, оценката на загубите от обезценката трябва да се определи въз основа на съответната повторна оценка на очакваните бъдещи парични потоци, използвайки метода на ефективния лихвен процент³. В случаите, когато има план за реструктуриране, такава оценка трябва да се базира на подробности от плана, освен ако е извършено отписване на първоначалния актив и е признат нов финансов актив. Когато съществува план за реструктуриране (вж. по-долу „Гръцкия суверенен дълг – специфични счетоводни въпроси”), който все още не е приет и/ или подробностите по него са все още неизвестни, емитентите следва да гарантират, че най-добрата оценка се определя въз основа на цялата налична информация, включително по-нататъшни указания на материални загуби в допълнение към тези, произтичащи от плана.

— За финансови активи, класифицирани като разполагаеми за продажба или поддържани за търгуване

Държавен дълг, класифициран като разполагаем за продажба или поддържан за търгуване се признава в отчета за финансова позиция по справедлива цена. Ако съществуват обективни доказателства, че активите са обезценени, загубата от обезценката трябва да бъде призната в отчета за печалбите и загубите. За да се определи справедливата цена емитентите следва да анализират дали даден финансов инструмент се разглежда като quoted (котиран) на активен пазар или не спрямо датата на отчитане, като се анализира дали котиранияте цени (при издаването) са лесно и редовно достъпни за всеки инструмент и дали тези цени представят действителни сделки между желаещи страни по пазарни цени. В тази връзка се надяваме, че документът „Измерване и оповестяване на справедливата цена на финансовите инструменти на пазари, които вече не са активни”, предоставен от Консултативната група на експертите към Съвета за международни счетоводни стандарти (IASB), се явява съответното ръководство. Въпреки, че МСФО 13 (Оценка по справедлива цена) не е одобрен от Европейския съюз, той може да има значение като част от този анализ.

Когато пазарът на даден финансов инструмент е активен, емитентите следва да използват обявени цени, които са определени като измервания на ниво 1 на справедлива цена съгласно МСФО 7 „Финансови инструменти: оповестяване”. За онези инструменти, за които котиранияте цени не са лесно и редовно на разположение, трябва

³ В случай, че облигациите са били прекласифицирани от „справедлива цена” в категория „печалба или загуба” или в категория „на разположение за продажба”, трябва да се използва ефективен лихвен процент, изчислен към момента на прехвърлянето.

да се прилагат измервания на ниво 2 с помощта на модели, които използват максимално пазарните данни, като например данни за наблюдавани сходни или свързани инструменти, други облигации, за предпочитане, издадени от същата суверенна държава с подобни падежи.

Оповестявания във финансовите отчети по МСФО в края на годината

ESMA подчертава значението на предоставянето на всички свързани оповестявания, свързани с излагането на държавния дълг от емитентите, за да се спазят изискванията на МСФО 7. ESMA също така подчертава, че за да се постигне честно представяне, както е посочено в МСС 1 - *Представяне на финансовите отчети*, емитентите са длъжни да предоставят всяко допълнително оповестяване, когато съответствието с МСФО 7 не е достатъчно, за да се даде възможност на потребителите да разберат влиянието на държавния дълг върху финансовото състояние и дейността на емитента. Това важи особено за областите, в които се прилагат управленски решения, както е позволено от МСФО.

В допълнение, ESMA счита, че в случай, когато пазарът не е активен за специфичен инструмент, емитентът следва да предоставя допълнителни оповестявания, като обяснява основните принципи, предположения и източниците, използвани като база за оценка.

Освен това, ESMA ще насърчи предоставянето на количествена и качествена информация за суверенни дългови инструменти като суаповете за кредитно неизпълнение (CDS) и други инструменти, пряко съотносими към държавния дълг, като финансови гаранции, предварителни (форуърдни) договори, опции и други деривати. Това може да включва нивото и рисковете, на които е изложен емитентът, както и очакваното ниво на защита в случай, че суапът за кредитно неизпълнение (CDS) е бил придобит от емитент.

Гръцки държавен дълг - специфични счетоводни въпроси

В резултат на значителните финансови и икономически трудности, с които се сблъсква Гърция, на гръцкия държавен дълг се обръща специално внимание. Европейските лидери предложиха през юли 2011 г. финансов пакет от помощи, в който частните държатели на облигации се приканват да допринесат за облекчаване на дълговото бреме на Гърция чрез доброволна размяна на облигации (известна като „участие на частния сектор“). Това предложение ще доведе до 21% нетна загуба на настоящата стойност за държателите на облигации, на базата на предполагаемия процент отстъпка в размер на 9% и значително разширяване в общия профил на падежа на дълговете на страната.

Икономическата ситуация в Гърция продължи да се влошава и на 26 октомври 2011 г. европейските лидери предложиха промени в плана за участието на частния сектор. Въпреки че специалните клаузи все още не са на разположение, към датата на насто-

ящото изявление, вероятно новото предложение ще изисква частните държателите на облигации да приемат 50% намаление на номиналната стойност на облигациите.

ESMA, заедно с компетентните национални органи проведе пробно събиране на данни за счетоводното отчитане на гръцкия държавен дълг във финансовите отчети за полугодieto на основата на широка извадка от финансови институции, регистрирани на регулираните пазари на ЕС. В резултат на този преглед има доказателства, че счетоводните практики на финансовите институции по отношение на експозициите към държавния дълг варира, по-специално по отношение на степента на дълговите експозиции, които са предмет на обезценяване на загубите, методите за изчисляване на загубите от обезценка и методологиите, използвани за измерване на справедливата стойност. Затова втората част на това изявление съдържа становище по отношение на осчетоводяването на излагането на гръцкия държавен дълг в междинните финансови отчети по МСФО за счетоводни периоди, приключили на 30 юни 2011.

Въпреки че не може да се предскаже развитието на пазарите и обстоятелствата, които имат отношение към финансовите отчети в края на текущата година, вярваме, че становището на ESMA съдържа информация, отнасяща се до емитентите и техните одитори, която ще бъде взета под внимание при изготвянето на техните финансови отчети в края на текущата година.

Бъдещи действия

ESMA, заедно с компетентните национални органи, ще продължи стриктно да следи прилагането на МСФО и ще прецени дали са необходими по-нататъшни действия, за да се гарантира адекватно счетоводно третиране на излагането на държавния дълг от европейските емитенти.

Раздел 2 Становище относно счетоводното отчитане на гръцкия суверенен дълг – оценка на икономическата политика по отношение на междинните финансови отчети по МСФО за отчетни периоди, които са приключили на 30 юни 2011 г.

I. Въведение и правно основание

1. В резултат на последните развития в областта на държавния дълг и повишения интерес на пазара към тази област, ESMA издава становище за насърчаване на ефективното и последователно прилагане на европейското законодателство, отнасящо се до ценните книжа и пазарите, и по-специално до МСФО и съответното секторно законодателство.
2. Компетентността на ESMA да изготви становище се основава на член 29 (1) (а) от Регламент (ЕК) № 1095/2010 ("Регламента"). Съветът на надзорните органи е приел настоящото становище в съответствие с член 44 (1) от Регламента.

II. Общи забележки

3. Като част от целта си да координира европейските дейности по прилагане, ESMA събра информация от компетентните национални органи във връзка с финансовите отчети по МСФО за полугодieto към 30 юни 2011 г., публикувани от официалните европейски финансови институции. Въз основа на това има доказателства, че има разлики при някои счетоводни практики на емитентите по отношение на експозициите на гръцкия държавен дълг в рамките на Европейското икономическо пространство.
4. Констатираните основни различия между 53-те финансови институции, които са включени в пробното установяване на факти, се отнасят до следното:
 - Наблюдават се различия по отношение на признаване или непризнаване на загубите от обезценка. Събраните данни показват например, че две финансови институции, които са решили да не участват в „юлския план” на Международния институт по финанси (МИФ/ IIF) не признават никаква обезценка. Другата разлика се отнася до облигации с падеж след юли 2020 г., за които някои финансови институции посочват, че признават загубите от обезценка, а други не.
 - Що се отнася до класифицираните като държани до падеж облигации, 10 от 23-те финансови институции, които имат инвестиции в тази категория използват определеното "редуциране" от 21% на номиналната стойност на

облигациите, предвидени в „юлския план” на МИФ като оценка за загуби от обезценка. Някои банки използват първоначалния ефективен лихвен процент, в резултат на загуби от обезценка между 17% и 23%, докато други използват новия сконтов процент, посочен в „юлския план” за изчисляване въздействието върху очакваните бъдещи парични потоци.

- Други различия се проявяват по отношение на финансовите активи, класифицирани „на разположение за продажба” (AFS), за които са били използвани различни методи за оценка от емитентите. От 34-те финансови институции с AFS инструменти, 20 използват справедливата цена на базата на пазарни данни, съответстващи на оценка на ниво 1, както е определено в МСФО 7. Други финансови институции считат, че пазарите за инвестиции в портфолиото им не са били активни и затова използват ниво 2 (три финансови институции) вероятно, защото смятат, че или не е имало сключени сделки, или че сделките, които са осъществени не са обичайни. Четири емитенти използват измервания на ниво 3. При други четири емитенти не е възможно да се идентифицира използвания метод за измерване, а трима емитенти не признават никакви загуби от обезценка, с изключение на спадът в стойността, осчетоводена в друг всеобхватен доход.
- Оказва се, че има случаи, в които последиците от различните счетоводни практики могат да бъдат оценени като неимуществени.

III. Описание на счетоводните съображения

5. ESMA признава, че надзорът на финансовата отчетност и потенциално необходимите оперативни действия, които може да се наложат, трябва да се осъществяват заедно с националните компетентни органи, като е важно постигнатото последователно прилагане на МСФО в Европейския съюз. За постигането на тази цел, съществуващият Европейски координационен механизъм за прилагането на МСФО (EECS) обезпечава ESMA с много ценен инструмент.
6. Настоящото становище е разработено въз основа на дискусиите, проведени между ESMA и националните органи в рамките на EECS, за да се координират дейностите по прилагане в областта на счетоводството на експозициите на гръцкия държавен дълг. Координационният механизъм специално е предназначен за разглеждане на всички технически въпроси, свързани с този проблем, но не се ограничава до: аргументите, използвани от емитентите, свързани с отключващи събития, когато се признава загуба от обезценката; методите за измерване, използвани в съответствие с йерархията на справедливата стойност; а също и определяне на критериите за оценка дали пазарите са активни или не са. Настоящото становище се явява осно-

вен елемент за националните компетентни органи при вземането на съответното решение.

7. ESMA признава, че материалните показатели играят важна роля в идентифицирането от националните компетентни органи на подходящия вид действие, което трябва да се приложи, когато са идентифицирани неточности във финансовите отчети по МСФО. Когато се открият съществени отклонения и несъответствия във финансовата информация, правоприлагащите органи следва да предприемат съответните действия за постигане на подходящото им оповестяване, и когато е уместно, публично коригиране на неточностите.
8. В становището на ESMA следните елементи трябва да се отчитат от емитентите и техните одитори, когато изготвят своите междинни финансови отчети по МСФО, публикувани за периоди, които са приключили до 30 юни 2011 г. Някои от тези елементи могат да бъдат важни за емитентите и техните одитори при изготвянето или одитирането на бъдещи финансови отчети.
9. Що се отнася до наличието на обективни доказателства за обезценка и определяне на даден актив, който е обезценен, становището на ESMA е:
 - Съществуваха обективни доказателства за обезценка на гръцките държавни облигации към 30 юни 2011 г., базирани най-малко на два от критериите за оценка в съответствие с § 59 на МСС 39 - *Финансови инструменти: признаване и оценяване*: значителни финансови затруднения на длъжника и намаление в справедливата цена на инвестицията. Решението на Европейския съвет от 21 юли 2011 г. във връзка с инициативата на частния сектор, е показателно за концесията, предоставена от частните инвеститори и потвърждава значителните финансови затруднения на длъжника, считано към 30 юни 2011 г., което поражда опасения дали облигациите ще бъдат изплатени в пълен размер. Емитентите би трябвало да са включили в докладите си индикатори относно фактите, обстоятелствата и условията, съществуващи към тази дата.
 - Условията, съществуващи към 30 юни 2011 г., са оказали влияние върху очакваните бъдещи парични потоци, които са могли да бъдат надлежно оценени. Индикатори за възможното въздействие на договорните парични потоци бяха на разположение в рамките на редуцията, включена в „юлския план” на ПФ, в който голям брой финансови институции потвърдиха участието си. При някои обстоятелства, сделките, които се наблюдаваха на пазара, също бяха показателни, че бъдещите очаквани парични потоци ще бъдат засегнати, дори ако са били взети под внимание други сценарии за

изпълнението на „юлския план” от участниците на пазара. В резултат, финансовите активи, свързани с излагането на гръцките държавни облигации с падеж преди юли 2020 г., бяха обезценени.

- По отношение на гръцките държавни облигации с падеж след юли 2020 г., които не са включени в „юлския план” на ИФ, разгледаните по-горе факти трябва да са били анализирани, посочвайки, че е съществувал риск договорните парични потоци да бъдат засегнати. Рискът от неизпълнение е свързан с емитента на дълга, а не с финансов инструмент, издаден от него. Измерването на размера на такова въздействие върху бъдещите парични потоци е въпрос на преценка.

10. По отношение на измерването на експозицията на гръцките държавни облигации, становището на ESMA е, че:

- В своите междинни финансови отчети емитентите трябва да определят загубите от обезценката на гръцките държавни облигации, класифицирани като държани до падеж, с помощта на първоначалния ефективен лихвен процент, независимо дали те изразяват тяхното участие в плана, предложен от ИФ, или не. Според МСС 34, § 41, като цяло, изготвянето на междинните финансови отчети изисква по-голямо прилагане на методи за приблизителна оценка отколкото годишните доклади. Като се има предвид несигурността, която е съществувала в периода на изготвянето на междинните финансови отчети, 21% редуциране може да бъде прието при някои обстоятелства, като се изчисли на базата на разумна преценка за измерване на загубите от обезценката на финансовите активи, отчитани по амортизационна стойност. Тя може да се разглежда като практически целесъобразна, ако се допусне, че оценката на очакваните парични потоци с първоначалния ефективен лихвен процент, по същество, би довела до същото ниво на обезценка.
- Гръцките държавни облигации, класифицирани като „на разположение за продажба или държани за търгуване”, е трябвало да се отчитат по справедлива цена, като се използва йерархията на справедливата стойност, както е посочено в § 27А на МСФО 7 - Финансови инструменти: оповестяване. За да се определи справедливата цена, емитентите трябва да анализират дали пазарът, към датата на отчитане, е активен или не. Това означава да се анализира дали котиранияте цени са лесно и редовно достъпни за всеки инструмент (по матуритет и където има съответствие при издаването им) и дали тези цени представляват действителните и редовно осъществяваните сделки на пазарни цени (§ 71 от Приложение А към МСС 39). Въз основа на търговски данни, получени от Националната банка на Гърция и доказателства, приведени от националните компетентни органи, становището ESMA е, че считано от 30 юни 2011 г., пазарът е бил активен за някои гръцки

държавни облигации, но може да се оценява като неактивен за други. Следователно емитентите трябва да използват ниво 1 при измерването на справедливата цена, както е определено в МСФО 7 за инструменти с активни пазари. За тези инструменти, за които котиранияте цени не са били лесно и редовно на разположение, трябва да се прилага метод за измерване на ниво 2 (с помощта на модели, които включват достъпни пазарни данни от други подобни инструменти, като например гръцки облигации с близки падежи или цени на суаповете за кредитно неизпълнение). Същите съображения за оценка на справедливата цена се прилагат и когато активите са прекласифицирани от „налични за продажба” на „кредити и вземания”.

11. Що се отнася до оповестяването на експозиции към гръцките държавни облигации в съответствие с изявлението на ESMA, публикувано на 28 юли 2011 г., становището на ESMA е, че емитентите трябва да са включили цялата информация, изисквана съгласно МСС 34 - *Междинно финансово отчитане*. Това означава, че като минимум, емитентът е следвало да предостави: нивото на експозиция към гръцкия суверенен дълг към 30 юни (включително подробности относно падежи), счетоводната обработка, прилагана към дълга и загубите от обезценката, заедно с описание на определящите мнения, използвани в оценката, дали активът е обезценен или не и ключовите допускания, които са в основата на оценката на загубите от обезценка за всеки клас инструменти (МСС 34, § 15Б).

12. Становището е публикувано на интернет страницата на ESMA.

Изготвено в Париж на 24 ноември 2011 г.

[подпис]

Steven Maijoor

Председател на ESMA

За Съвета на надзорните органи

Бележки за редакторите

1. ESMA е независим орган на ЕС, създаден на 1 януари 2011 г. в съответствие с Регламент на ЕС № 1095/2010, публикуван на 15 декември 2010 г. в Официален вестник на Европейския съюз (L 331/84). Органът допринася за запазване на стабилността на финансовата система на Европейския съюз, като гарантира цялостта, прозрачността, ефективността и правилното функциониране на пазарите на ценни книжа, както и чрез увеличаване на защитата на инвеститорите. По-специално, ESMA насърчава сближаването на надзорните практики, както между регулаторите на ценни книжа, така и между финансовите сектори, като работи в тясно сътрудничество с другите европейски надзорни органи, компетентни в областта на банковото дело (ЕВА), застраховането и професионалното пенсионно осигуряване (ЕИОРА).
2. Дейността на ESMA във връзка със законодателството за ценните книжа допринася за разработването на единни общи правила в Европа. Това има две цели, на първо място, да се гарантира последователно третиране на инвеститорите в целия Европейски съюз, което дава възможност за обезпечаване на адекватно ниво на защита чрез ефективно регулиране и надзор. На второ място, се съдейства за осигуряване на равни условия при конкуренцията между доставчиците на финансови услуги, както и се осигурява ефективност и ефикасност на разходите за надзора на регулираните предприятия. Като част от ролята си за определяне на стандартите и намаляване обхвата на регулаторния арбитраж, ESMA подкрепя международното сътрудничество между надзорните органи. ESMA поема надзора на определени институции в общоевропейски мащаб, когато европейското право изисква това.
3. ESMA допринася също за финансовата стабилност на Европейския съюз в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план чрез приноса си към дейността на Европейския съвет за системен риск (ESRB), който идентифицира потенциалните рискове за финансовата система и дава съвети, с цел да се намали рискът от възможни заплахи за финансовата стабилност на Европейския съюз. ESMA отговаря за координацията на действията на надзорните органи на ценните книжа, както и за приемането на спешни мерки в кризисни ситуации.

Допълнителна информация:

Reemt Seibel,

Връзки с обществеността

Tel: +33 (0) 158 36 43 23

Fax: +33 (0) 158 36 43 30

Email: communications@esma.europa.eu

Website: www.esma.europa.eu